

Moderator: Wannes Croes
Externe spreker: Hannah Vandermeulen – Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)
Expert KSA: Benjamin Verhegge
Verslag: Sarah Voorjans

Algemeen

Deze Q&A handelt rond verontrustende thuissituaties en hoe hiermee om te gaan als KSA-groep.

Inhoud

1. Inleiding

Binnen KSA hebben we een interne aanspreekpersoon integriteit, oftewel de **API**. Deze persoon staat klaar om de groep te helpen bij het inschatten van situaties en geeft waardevolle tips over hoe we hiermee om kunnen gaan. De API speelt een cruciale rol bij het identificeren van integriteitsschendingen, wat elke vorm van gedrag omvat dat als over jouw grens of die van iemand anders wordt ervaren. Denk hierbij aan zaken zoals **lichamelijk, seksueel, moreel of psychisch gedrag dat als ongepast wordt beschouwd, zoals meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag, pesten, racisme of agressie**.

Als je het gevoel hebt dat er iets niet klopt of als je je ongemakkelijk voelt bij bepaalde situaties, kun je altijd bij de API terecht voor hulp en ondersteuning. De API zal niet alleen helpen bij het begrijpen van de situatie, maar zal ook adviseren over mogelijke stappen die genomen kunnen worden om ermee om te gaan. Daarnaast kan de API, indien nodig, externe partners inschakelen voor advies of verdere opvolging van de zaak. **Onze kennis als organisatie kan soms beperkt zijn, daarom is het belangrijk om samen te werken met anderen om ervoor te zorgen dat elke situatie op de juiste manier wordt behandeld.**

Voor meer informatie over de API en hoe je contact kunt opnemen, kun je terecht op onze website: www.ksa.be/api

2. Vragen uit de (groeps)leiding en antwoorden van expert en/of interne expert

Verontrustende thuissituaties

Case: Als leiding bij KSA kan het voorkomen dat je ongepast gedrag van ouders jegens hun kinderen opmerkt bij het brengen en afhalen van de kinderen. Het is belangrijk om hiermee op een zorgvuldige en empathische manier om te gaan, terwijl je toch de veiligheid en het welzijn van het kind vooropstelt. Hoe kan je deze case aanpakken?

In een dergelijke situatie is het passend om de ouders hierop aan te spreken, maar dit moet op een respectvolle en niet-oordelende manier gebeuren. Je kunt bijvoorbeeld de ouders benaderen vanuit een **observatie van het gedrag** van het kind en niet rechtstreeks vanuit het gedrag van de ouders. Het doel is om een **connectie te maken** en een **open gesprek** aan te gaan.

Je kan bijvoorbeeld de ouders vriendelijk vragen hoe ze vinden dat de dag is verlopen voor hun kinderen, en of er iets is waar je als leiding rekening mee dient te houden. Hierdoor geef je de ouders de ruimte om zelf eventuele problemen of zorgen aan te kaarten. Als je merkt dat er sprake is van ongepast gedrag, kun je dit subtiel ter sprake brengen door bijvoorbeeld te vragen of ze **tips** hebben over hoe je het beste kunt omgaan met bepaalde

situaties

met

het

kind.

Als leiding bij KSA is het belangrijk om een veilige omgeving te creëren voor alle kinderen, waar ze zich gehoord en gerespecteerd voelen. **Hoewel je de thuissituatie van het kind niet kunt veranderen, kun je wel benadrukken dat je je zorgen maakt en dat je bereid bent om te helpen waar mogelijk.** Je kan ook altijd je zorgen delen met de API van KSA, voor verdere ondersteuning en advies.

Case: Twee zussen komen met blauwe plekken naar KSA. Eén van de zussen zegt dat papa hen slaat wanneer ernaar gevraagd wordt door de leiding. De zus reageert onmiddellijk dat dit niet gezegd mag worden. Hoe kan je deze case aanpakken?

Wanneer een kind aangeeft dat het thuis geslagen wordt, is het belangrijk om hier **rustig en empathisch** op te reageren. Je kunt het kind laten weten dat het dapper is om hierover te praten en dat het altijd bij jou terecht kan met zijn of haar zorgen. Tegelijkertijd is het essentieel om de **privacy** van het kind te respecteren en niet verder te dringen als het kind er niet over wil praten.

Jullie zijn als leiding **geen professionele hulpverleners** en dienen dat ook niet te zijn. Wanneer het gaat om verontrusting is het verstandig **om contact op te nemen met de API** van KSA. Deze persoon kan samen met jou de juiste stappen ondernemen. Dit kan onder meer inhouden dat er contact wordt opgenomen met een **meldpunt of externe partner** voor verdere ondersteuning en advies.

Case: Als er een zeer zorgwekkende situatie thuis ontstaat die de veiligheid of het welzijn van een kind in gevaar kan brengen, wat zijn dan de juiste stappen om dit te melden binnen KSA? En wat zijn de regels en grenzen waarmee rekening dient gehouden te worden?

Hierbij gaan we kijken of deze verontrustende situatie acuut is. Probeer te **luisteren** naar het kind en naar de **vraag** van het kind. Bij een kind dat niet meer naar huis wil of 'gevaar' loopt bij thuiskomst, neem dan zeker contact op met KSA Nationaal. **KSA is 24/24 bereikbaar voor noodsituaties via het noodnummer 0495 16 47 46.** We bekijken samen de **draagkracht** van de leiding, we brengen het kind perspectief in beeld en zetten de nodige stappen zowel richting het kind, de leidingsgroep en de andere leden. KSA heeft hierbij expertise om dit leeftijdsgericht en methodisch aan te pakken ondersteund door externe partners.

Vraag: Bestaat er meldingsplicht voor leiding?

Als leiding binnen KSA ben je **niet verplicht** om meldingen te maken over verontrustende situaties. We **raden wel aan om bij de API aan te kloppen** als je geconfronteerd wordt met een situatie waarbij je je zorgen maakt. In crisissituaties dient het nemen van beslissingen **niet bij één persoon** te liggen. Handel niet alleen, bespreek de situatie eventueel met een mede-leiding of contacteer de API van KSA. Zo kan er gehandeld worden op basis van een **breder perspectief** en **gedeelde verantwoordelijkheid**.

Case: Een kind komt bij jou met een situatie waarvan je inschat dat deze verontrustend is, maar het kind ziet dit zelf niet zo. Bijvoorbeeld: een kind waarvan de ouders gescheiden zijn komt vertellen dat mama en papa nu apart wonen omdat papa de mama en de zus slaat.

Als leiding binnen KSA is het belangrijk om **alert** te blijven en te benoemen dat dit niet de normale gang van zaken zijn, zonder een **grote beladenheid** eraan te geven. Het melden bij de API wordt aangemoedigd, maar niet verplicht. Blijf focussen op **het plezier** en de veiligheid binnen KSA, en blijf alert voor mogelijke signalen in de toekomst. Vergeet daarbij niet om ook **aandacht** te besteden aan de andere kinderen die dit verhaal hebben gehoord, en zorg ervoor dat zij zich ook veilig en ondersteund voelen.

Vraag: Wat doe je als leidingsgroep als een leiding een verontrustend verhaal binnen krijgt? Hoe ondersteun je leiding die dit heeft meegemaakt?

Neem contact op met **de koepel** om ondersteuning te krijgen. De koepel kan **methodieken** bieden en zelfs langskomen om samen met de groep de **gesprekken** aan te gaan.

Debriefing is hierbij heel belangrijk. Zorg ervoor dat er ruimte is om het verhaal te bespreken en ervaringen te delen. Het is belangrijk om niet te vergeten dat er iets is gebeurd en om de leiding bij te staan in dit proces. Daarnaast is het ook belangrijk om **zelf hulp te vragen** als dat nodig is. Als leiding kan je zelf contact opnemen met een hulpverlener voor een gesprek. Het is oké om hier hulp bij te vragen en te zorgen voor **je eigen welzijn**.

Kinderen en jongeren die opgroeien in armoede

Case: Wat met een kind in armoede? Dit kan een verontrustende situatie zijn die onder de radar blijft. Zo zijn er bijvoorbeeld kinderen die in de winter zonder warme kleren naar de KSA komen of vertellen dat hun kleren niet mogen vuil worden omdat mama anders boos zou worden. Hoe pak je dit aan?

KSA heeft drie mechanismes geïnstalleerd om de financiële drempel te verlagen. **UitPAS, KSA Steunfonds** en het promoten van het gebruik van het **solidariteitsprincipe**. Meer info hierover is terug te vinden via www.ksa.be/ksa-betaalbaar-voor-iedereen

Het is belangrijk om zorg te bieden op het moment zelf door bijvoorbeeld een warme jas geven uit de verloren voorwerpen. Je kan de ouders ook aanspreken op **basis van observaties** (het kind had het koud) en **niet op basis van interpretaties** (het kind heeft geen warme jas thuis). Er kunnen meerdere redenen zijn waarom deze situatie zich voordoet. Zo kan het bijvoorbeeld ook zijn dat de informatie over de activiteiten de ouders niet bereikt waardoor ze niet weten dat er een vuil spel gespeeld zal worden of dat er buiten gespeeld wordt.

Als groep kan je ook andere laagdrempelige initiatieven installeren die de doelgroep ten goede komen zoals bijvoorbeeld een **tweedehandsverkoop** van uniformen, het gratis uitdelen van oude verloren voorwerpen... Oudere leden kan je wel aanspreken over de drempels en bijvoorbeeld vragen waarom ze niet meegaan op weekend. Wanneer het financiële of het materiële dan een drempel vormen, kunnen die samen weggewerkt worden.

Vraag: momenteel bereiken we geen kinderen in armoede hoewel we wel weten dat ze er zijn. Hoe kunnen we kinderen en jongeren met een maatschappelijke kwetsbare achtergrond beter bereiken?

Ga naar de kinderen toe, organiseer activiteiten in de wijken van de kinderen. In Gent is er zo de **pleintjeswerking**. De pleintjeswerkingen zijn een initiatief ontstaan uit een experiment met de Gentse KSA-groepen. Op basis van een onderzoek gaan de Gentse KSA-groepen jaarlijks een uitgekozen zaterdagmiddag met hun oudste leden op drie verschillende pleinen gaan spelen waar KSA weinig tot geen jongeren bereikt. Op die manier treden de Gentse KSA-groepen eens uit hun comfortzone en gaan ze **outreaching te werk** om kinderen en jongeren met een maatschappelijk kwetsbare achtergrond te bereiken. Zo bezorgen we kinderen en jongeren die niet altijd aansluiting vinden bij een jeugdbeweging een toffe middag. Heb je ook interesse om zo'n pleintjeswerking te organiseren? Neem dan contact op met je provinciale beroepsmedewerker.

KSA biedt ook een ledenwervingsverzekering aan. Deze kan je **vijf keer** per jaar **gratis** aanvragen. Op die manier zijn alle kinderen die komen meespelen verzekerd. Zie www.ksa.be/verzekering/ledenwerving

Verontrustende thuissituaties van leiding

Case: stel dat er een thuissituatie is van een leiding waarvan je merkt dat die niet ideaal is. Handel je dan hetzelfde als wanneer dit bij een lid gebeurt?

Ga in gesprek met de persoon zelf wanneer je hier voldoende draagkracht voor hebt. Hierbij kan je de persoon al rechtstreeks doorverwijzen naar het CAW, het JAC, het CLB, studentenpsychologen... Ook hier is het belangrijk te bewaken dat je zelf geen hulpverlener wordt. Bewaak je eigen grenzen en draagkracht. Niet iedereen kan en moet zulke gesprekken aangaan. Neem contact op met de koepel. KSA Nationaal is minder emotioneel betrokken en kan helpen om alles in perspectief te plaatsen. We proberen mee de grenzen van de groep te bewaken.

Wees transparant naar de persoon over de stappen die je gaat zetten. Als je het te moeilijk vindt om de situatie te bespreken met iemand van KSA, kan je ook altijd anoniem bellen naar verschillende overleglijnen.

3. Hulplijnen

Op de website van KIMIWA (<https://www.kimiwa.be/>) vind je nog meer info over dit thema en je basiskrachten als leiding.

Vergeet niet: **KSA is 24/24 bereikbaar voor noodsituaties via het noodnummer 0495 16 47 46.**

Organisatie	Wat	Voor wie	Bereikbaarheid
Awel	Luistert anoniem en gratis (eenmalig gesprek).	Kinderen en jongeren	Chat: awel.be (17u-22u) Telefoon: 102 (16u-22u) Mail: awel.be/contacteer-ons
JAC	Informatie, advies, begeleiding, crisishulp ...	Jongeren tussen 12 en 25 jaar (indien ouder: CAW)	Regiogebonden: caw.be/jac/
TEJO	Therapie: anoniem, onmiddellijk, kortdurend, gratis, met of zonder afspraak	Jongeren tussen 10 en 20	Regiogebonden: tejo.be/vind-een-tejo-huis/lijst/
Tele-onthaal	Anoniem praten over grote en kleine zorgen (eenmalig gesprek).	Iedereen	Telefoon: 106 (24/7) Chat: tele-onthaal.sittool.net/chat (elke avond en woensdag- en zondagmiddag)
Zelfmoordlijn1813	Anonieme en gratis hulplijn	Iedereen die aan zelfmoord denkt of zich zorgen maakt over iemand met zelfmoordgedachten	Telefoon: 1813 (24/7) Chat: zelfmoordlijn.sittool.net/ (17u tot 00u) Mail: mail@zelfmoordlijn.be
1712	Professionele hulplijn voor vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling; zowel advies als melding mogelijk	Iedereen die zich zorgen maakt over geweld, misbruik of kindermishandeling	Telefoon: 1712 (ma-vrij, 9u-18u) Chat: 1712.sittool.net/chat (ma-do, 13u-17 en 18u-22u) Mail: 1712.be
nupraatikerover	Chatbox voor minderjarigen die vragen hebben over of slachtoffer zijn van <u>mishandeling</u> , <u>verwaarlozing</u> of <u>seksueel geweld</u> .	Minderjarigen die vragen hebben over of slachtoffer zijn van <u>mishandeling</u> , <u>verwaarlozing</u> of <u>seksueel geweld</u> .	Chat: nupraatikerover.be Ma-di-do: 19u-22u Woe: 14u-17u Vrij: 14u-16u30
Zorgcentra na seksueel geweld	Zorgcentrum voor slachtoffers na seksueel geweld: medisch, psychisch, forensische en	Slachtoffers van seksueel geweld of derden die advies willen	24/7 seksueelgeweld.be/zorgcentra-na-seksueel-geweld-wat-voor-wie-waar

	juridische hulp en opvolging nadien		Antwerpen, Leuven, Gent, Roeselare, Brussel, Charleroi, Luik
CLB	Gratis en anonieme hulp op school rond school, thuissituaties, studies, gezondheid ...	Leerlingen en ouders	Afhankelijk van school tot school Chat: clbchat.be (ma-di-do, van 17-21u; woe, 14-21u)